

Preek ‘Opoffering. Een liefde die zichzelf geeft’

1. Wat weinig mensen misschien van mijn weten is dat ik een guilty pleasure heb voor superhelden. Net voordat ik van huis moest naar de lessen op mijn middelbare school keek ik vaak nog een aflevering van Superman. Ik kwam weleens te laat want ik had op de fiets geen superkrachten. De films over Spiderman en Batman bekeek ik allemaal trouw. En recent ben ik verslingerd geraakt aan de heldenseries op Netflix; the Arrow, the Flash, Supergirl. Zijn er nog meer liefhebbers of ben ik de enige? Al die verhalen blijven voor mij toch een soort guilty pleasure, maar regelmatig denk ik ook; dit is materiaal voor een preek. Wat de superhelden gemeen hebben is dat ze zich inzetten voor een hoger doel; hun geliefden, de stad, het land, de wereld beschermen. De ergste schurken – die zich soms letterlijk inlaten met kwade machten – worden keer op keer weer overwonnen door de superhelden. De *opoffering* van deze superhelden zit ‘em niet zozeer in het gevaar dat ze riskeren, maar hun tomeloze inzet voor anderen en het feit dat ze geen normaal leven meer kunnen leiden. En soms kunnen zelfs de superhelden niet alles fixen, en zijn het de normale, alledaagse helden die hun leven *opofferen* voor een hoger doel.

2. Er zijn geen superhelden onder ons zover ik weet, maar wel alledaagse helden. Mensen van vlees en bloed die proberen te zoeken naar het goede leven. Voor jezelf, anderen en God! Een leven als volgeling van Jezus, met vallen en opstaan. Opoffering in combinatie met geloven is zowel een interessante als complexe combinatie. Opoffering is geen typisch christelijke deugd. Elke religie stelt de vraag: ben je bereid iets op te offeren voor een god of hogere macht? Je tijd, je geld of zelfs je leven? Opoffering vind ik psychologisch gezien spannend omdat het vaak gebruikt is om groepen mensen te onderdrukken [vb] of opoffering kan mensen zo vormen dat ze vergeten van zichzelf te houden.[vb]

Iemand als Alain de Botton, atheïst, auteur en oprichter van de ‘School of Life’ komt ook uit bij opoffering. Hij noemt in zijn boek ‘Tien deugden voor het moderne leven’ – een soort atheïstische versie van de Bijbelse tien geboden - de deugd ‘opoffering’. Hij schrijft:

‘een eigen voordeel behalen zit in onze natuur, maar we hebben het wonderlijke vermogen om zo nu en dan onze eigen behoeften te parkeren ten behoeve van iemand of iets anders. We zouden geen gezin kunnen opvoeden, iemand anders niet kunnen liefhebben of zelfs de planeet niet kunnen redden zonder de kunst van opoffering.’

Opoffering is dus iets wezenlijks, een belangrijk onderdeel van het goede leven, van een mooi karakter. En aan de andere kant is het wel uitkijken met opoffering, want het kan ook ongezonde vormen aannemen. Vandaag wil ik met je naar die balans zoeken; hoe kan opoffering onderdeel zijn van christelijke karaktervorming?

3. Daarvoor lezen we een bijzonder verhaal uit het Oude Testament. Salomo volgt zijn vader, de grote koning David, op. Aan het begin ontmoet hij God, de HEER in een droom. Salomo mag vragen wat hij maar wilt (!). Salomo: ‘Ik ben jong, zonder ervaring. Schenk uw dienaar een

opmerkelijke geest, zodat ik uw volk kan besturen en onderscheid kan maken tussen goed en kwaad.' God geeft het: 'Ik zal je zo veel wijsheid en onderscheidingsvermogen schenken dat je iedereen vóór jou en na jou overtreft.' (vers 12). En dan wordt Salomo wakker. En prompt komt dit verhaal als een soort test-case. Was de droom echt? [1 **Koningen 3,16-28**]

4. **Opoffering is liefde die zichzelf geeft.** Het contrast tussen de reacties van de beide vrouwen is akelig groot; de zelfopofferende liefde van de echte moeder versus de harteloze wreedheid van de andere vrouw. De vrouw van wie het kind niet was, had niet hoeven zeggen wat ze zegt in [vers 26]. Daar heb ik me altijd over verbaasd. Ze is zo verblind door haat en verdriet dat ze ongelooflijk wreed is. Alsof ze de ander het liefst wilt meesleuren in haar ellende. De onvoorwaardelijke liefde van de echte moeder is juist ontroerend. Besef je de opoffering die zij bereid is te doen? *'geef het kind aan haar, maar dood het alstublieft niet!'* (vers 26). Jezelf de liefde van een kind ontzeggen om het leven van dit kind. Het karakter van de echte moeder laat iets zien van onvoorwaardelijke moederliefde. Een moeder die haar kind uit duizenden herkent. Een moeder die haar kind liever afstaat dan dat haar kind iets zal overkomen. Het is niet zomaar een bevestiging van deze moeder, ze meent het, ze smeekt het Salomo: 'dood het kind niet.' Wat je op zo'n moment doet of zegt, laat je ware karakter bovendrijven. Ze is bereid haar eigen geluk en toekomst op te offeren, voor de toekomst v/h kind. Zelfs als zij zelf de moeder niet zal zijn. Het verhaal voor de echte moeder komt goed omdat Salomo van God grote wijsheid heeft ontvangen en in deze beide reacties de ware moeder weet te onderscheiden. 'Geef haar het kind'! Volgens mij zien we allemaal wel iets moois en goeds in die echte moeder. Zij was bereid alles op te offeren om haar zoon te redden! Maar het luistert wel nauw wanneer je hier lessen uit wilt trekken voor je eigen leven. Wat leren we nu eigenlijk echt over opoffering? Wij zijn nl. niet zoals de echte moeder. Haar opoffering was nodig zodat Salomo recht kon spreken. Christenen geloven dat ze zichzelf niet hoeven op te offeren zodat we door God rechtvaardig verklaard worden. Zodat ons recht verschaft wordt. Het ongelooflijke wonder is dat God zelf de grote opoffering deed om de relatie tussen God en mensen te herstellen. Hij stond zijn zoon Jezus Christus af om zo de wereld en al haar mensen te redden. De ultieme opoffering van één mens voor de complete mensheid. Een opoffering gedreven door grootste liefde voor mensen. Hoor hoe Jezus zijn eigen opoffering aankondigt: 'Er is geen grotere liefde dan je leven te geven voor je vrienden' (Johannes 15,13) In die grote liefde mogen wij worden opgenomen zonder dat het van ons opoffering vraagt. Het basisprincipe van Jezus volgen is niet jezelf opofferen om erbij te horen, maar zijn opoffering omarmen. Het is ongekend wanneer je deze visie op opoffering vergelijkt met bijvoorbeeld de Islam; een God die zichzelf opoffert is ongekend. Ook de Koran heeft het over Gods liefde. Maar zonder zelfopoffering van Allah. Zijn liefde is alleen voor ware moslims die zich zichzelf opofferen om hun God te gehoorzamen. Opoffering is voor christenen geen toegangsticket om bij Jezus te mogen horen. Maar opoffering is wel een deugd die past bij het leven in het Koninkrijk van God. In navolging van Jezus. Een leven waarin je de ander liefhebt als jezelf. (1 Johannes 3,16) Een leven waarin je radicaal breekt met elke vorm van egoïsme of zelfverheerlijking. Met een beroep

op Gods liefde en genade (zijn opoffering) wordt van ons gevraagd als een levend, heilig en God welgevallig offer in zijn dienst te stellen. (Romeinen 12,1) Dat gaat over overgave en dienen.

5. Misschien vraag je je af of opoffering nu echt een deugd is die we moeten willen beoefenen. Ik las onlangs het verhaal van een zelfopofferende vrouw. In tien jaren huwelijk heeft zij vooral gedanst naar de pijpen van haar man. Uiteindelijk leidde de overmatige inzet voor anderen tot een gebrek aan eigenwaarde. Ze durfde amper nee te zeggen tegen anderen, en belandde zo nogal eens in situaties waarin ze het gevoel had dat haar goedheid werd misbruikt. Eigen behoeften kwamen steeds meer in het gedrang door haar opoffering. Ik hoor je denken; dan is opoffering geen deugd meer, maar gewoon ongezond!
6. Tot slot daarom een paar gedachten van mijn kant hoe opoffering als deugd en/of karaktereigenschap vorm kan krijgen zonder dat het negatieve gevolgen heeft. Dus, zit je klaar?
 - a. *Stel jouw opoffering in het licht van Jezus' complete en volmaakte offer.*

We zijn geen superhelden, maar we kunnen een ongelooflijke krachtbron aanboren. Want Jezus' offer, zijn leven en sterven, is compleet en volmaakt. We hoeven niets bij te dragen daaraan om Gods liefde, aandacht en zorg op een of andere manier te verdienen. In Jezus ben je opgenomen in die liefde en kan je in ontspanning nadenken over wat jij wilt geven, hoe jij wilt dienen. Als voor mij mijn leven met Jezus als groot offer gaat voelen, waar ik moe van wordt en aan ga twijfelen, dan weet ik dat ik mezelf niet in zelfmedelijden moet verliezen. Dan helpt het mij mezelf te richten op wat Jezus heeft gedaan, wat hij heeft opgeofferd.
 - b. *Benader opoffering als een vrijwillige keuze van kracht en liefde. Vermijd opoffering als opgelegde dwang of zwakte.*

Laat je geen juk opleggen! Wanneer een vriend/partner/manager opoffering van jou eist [vb], ben je veel minder geneigd dat te doen, dan wanneer het iets is wat van binnen komt. Toch? Echte opoffering komt vanuit hart/liefde/passie voor de ander/de zaak. Zoals de moederliefde de echte moeder uit ons verhaal tot een opoffering bewoog, zo krachtig kan opoffering zijn wanneer het een keuze is.
 - c. *Breng aandacht voor jezelf en de ander in balans*

'Heb niet alleen uw eigen belangen voor ogen, maar ook die van de ander. Laat onder u de gezindheid heersen die Christus Jezus had.' (Filippenzen 2,4-5). Jezus hield de belangen van anderen, zichzelf en van zijn Vader in het oog. Niemand is er bij gebaat als je eenzijdig op anderen richt en jezelf wegcijfert in het rood.
 - d. *Een vorm van moderne zelfopoffering: langer dan verwacht volhouden op de plek waar je bent.*

Ken je het verhaal van Frans van der Lugt in de Syrische stad Homs? Deze man bleef in die stad, ondanks het geweld, het afgesloten zijn van voedsel en water. "Ik blijf bij mijn mensen. Ik ben

de herder van mijn schapen.” zei hij in 2014. Meer dan vijftig jaar werkte en leefde hij in Homs. Hij bleef omdat de mensen die achtergebleven waren op zijn steun rekenden, vooral de morele steun en zijn wijsheid. Hij zette zich in voor de mensen van wie hij hield. Met al zijn mogelijkheden, kracht, liefde. Hijzelf heeft het blijven in de stad Homs niet benoemd als opoffering. Zo heeft hij het zelf ook niet gezien, denk ik. Het was meer dat hij zo betrokken was geraakt bij het leven van mensen daar, dat hij niet wilde gaan. Het kostte hem zijn leven, toen hij in april werd vermoord. Dit raakt aan de kern van opoffering als deugd. Het wordt niet door van der Lugt benoemd als: ik offer mij op. Maar achteraf wordt het gezien en en zo benoemd. Niet: ‘ik ga me nu eens opofferen voor jou, of voor dit bedrijf, of voor deze kerk’. Wel: ik houd vol, langer dan misschien economisch of sociaal gezien verwacht kan worden, op deze plek en ik zet me in met mijn kracht, hart en verstand voor anderen, de gemeenschap, de stad. Tot Gods eer!